

Uredništvo
in upravnništvo:
Kolodvorska
ulica št. 15.
Z urednikom se
more govoriti
vsak dan od 11.
do 12. ure.
Rokopisi se ne
vračajo.

Inserati:
Šeststopenjska peti-
vrtja 4 kr., pri
večkratnem po-
navljanju dajo so-
popust.

Ljubljanski List

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Velja

za Ljubljano
v upravnistvu:
za celo leto 6 gl.,
za pol leta 3 gl.,
za četrt leta 1 gl.
50 kr., na mesec
50 kr., pošiljatev
na dom velja me-
sečno 9 kr. voč.

Po pošti velja
za celo leto 10 gl.,
za pol leta 5 gl.,
za četrt leta 2 gl.
50 kr. in za jeden
mesec 85 kr.

Štev. 170.

V Ljubljani v ponedeljek, 22. septembra 1884.

Tečaj I.

Kedo je kriv?

Čestokrat se pripeti v oni tragikomediji, katero oblastno nazivljamo zgodovino človečanstva, da se posreči posameznemu veleumu, pregnanten izraz izumiti resnici, katero je ves narod uže z davna čutil v svojem srcu. Beseda je iznajdena, hipoma se razširja med izobraženim svetom, *locus communis* postaja — in naposled se skoro bojiš, rabiti jo v javnosti. Nič drugače se ni godilo glasoviti frazi, s kojo je označil duhovit Francoz neizmerno veljavo mladega zaroda za narodno prihodnost. Kedo izmed nas se ni uže porogljivo nasmehnil ob rabljenemu izrazu o „nadi bodočnosti“ — in vendar je gola, neovržna resnica, da je izgubljen narod, ako se mu mladina ne odgoji v narodnem duhu!

In ta vekovita resnica prošinja tudi vsakega slovenskega rodoljuba! Oziraje se na bolestni čut, kateri se je moral polastiti slehernega narodnjaka, čitajočega neljubo vest, da se v šolskem letu 1884/85, da-si le začasno, zopet vpelje na ljubljanskih mestnih šolah učni črtež z l. 1879. z vsemi svojimi posledicami, oziraje se na žaljeni ta čut niti zamertiti ne moremo „Slovenca“, da je v sobotni številki prijavil pikri članek z naslovom: „Naj-novejši odlok deželnega šolskega sveta“. Previsoko čislamo veljavno in resno stranko, kateri je „Slovenec“ glasilo, da bi mogli zlobne namene spodtikati besedam vplivnega časnika. Ali ker smo po uradnih virih natančno poučeni o tej zadevi, veže nas dolžnost, popraviti „Slovenčeve“ pomanjkljivosti ter svojemu občinstvu razložiti stvar po vsem objektivno in stvarno, brez nepotrebnega lišpa in umetnega lepotečja.

V svesti smo si, da bode vsak nepristransk presojevalec se konečno strinjal z našo sodbo, katera se glasi: krivda, da bode pouk na ljudskih šolah ljubljanskega mesta tudi v bodočem šolskem letu še utrakvističen, ni-

kakor ne zadeva deželnega šolskega sveta in njegovih članov. Deželno šolsko oblastvo se niti za las ni odmaknilo od strogo postavnega stališča, in če „Slovenec“ sotrudnik trdi, da je deželni šolski svet sam „zopet uničil svoje delo“, dokazuje s to nesnovano trditvijo jedino to, da je *peregrinus in Israel*.

Kako pa je prišlo do naredbe, katera bode sigurno jako neprijetno iznenadila vse narodne kroge? Znano je, da je uže lansko leto deželni šolski svet v toliko bil ustregel zahtevam ljubljanskega mestnega zastopa, da je na javnih mestnih šolah uvedel slovenščino kot učni jezik. Ali ker se je ob enem zahtevalo, da se ima nemščina uže v prvem razredu poučevati kot obligaten predmet, ugovarjal je mestni zbor, in začetkom tega leta odobril je deželni šolski svet njega navsvete ter zaukazal, da se ima nemški jezik stoprav od tretjega razreda pričenši sprejeti med obligatne učne predmete. To se je tudi na znanje dalo mestnemu zastopu. Ali s tem stvar vendar še ni bila rešena! Bela Ljubljana vendar ni čisto slovenska, v njej prebiva nad pet tisoč prebivalcev, kateri se prištevajo nemškemu plemenu ter v isti meri donasajo svoj delež k mestnemu gospodarstvu kakor njih slovenski someščani; to je naposled faktum, kateri se ne dá zanikati z nobenim sofizmom, niti odpraviti s surovim nasilstvom. Na nemški živeli v slovenski stolnici se je pač tudi trebalo ozirati, in to je storilo visoko ministerstvo za nauk in bogočastje, katero je z odlokom z dne 2. marc. 1884, št. 238, naznanilo deželnemu šolskemu svetu, da sicer odobruje njegove sklepe gledé slovenskih šol, da pa ob enem kategorično zaukazuje ustanovitev javnega závoda z nemškim učnim jezikom za otroke nemških starišev. Ob istem času se imajo uživotvoriti učni zavodi obojih kategorij — tako se je glasila koncizna naredba visokega ministerstva.

Po vsem naravno je, da se je deželni

šolski svet kot podrejeno oblastvo v vsakem oziru strogo ravnal po določbi najvišje učne uprave. Saj ta naredba, da-si varuje pravico nemških prebivalcev v Ljubljani, vendar ob enem po polnem zadostuje opravičenim terjatvam slovenskega prebivalstva. „Vsakemu svoje“ — proti temu vzvišenemu načelu se do sedaj nikdar ni izustil noben slovenski pošteni, in če je ministerstvo ustanovo česke šole zaukazalo nemškim razsajalcem v Liberci, potem sigurno proti slični napravi tudi pri nas ne bode ugovarjal noben treznomisleč narodnjak v slovenskem osredju.

Kaj je bilo tedaj storiti kranjskemu deželnemu šolskemu svetu? Najkrajša pot bi pač bila, da bi takoj zapovedal mestnemu zastopu, da se ima nemška šola otvoriti takoj po počitnicah. Ali ne gledé na to, da je vsak „oktroy“ sam po sebi neprijetna, odijozna stvar, — kako preračunati, koliko razredov, oziroma koliko šol da bode treba ljubljanskim Nemcem? V tem oziru je merodajen § 11. drž. šolske novele z 2. maja 1883, in ljubljansko mesto ni bilo dolžno, storiti več, nego se zahteva v tem paragrafu. In deželno šolsko oblastvo se poleg tega ni smelo oddaljevati od dež. šolske novele z 9. marcija 1879, kateri v § 17., alin. 3., izrečno določuje, da ima poizvedavati in obravnavati gledé razširjenja obstoječih in ustanovitve novih šol okrajni šolski urad, oziroma za Ljubljano mestni šolski svet. Recimo tedaj, da bi najvišje šolsko oblastvo vojvodine kranjske preziralo to postavno določbo, ustvarilo bi dejansko nezakonitost, in upravno sodišče bi lahko brez pomisleka ovrгло in uničilo njegov nepostavni „oktroy“.

Stvar je tedaj jasna kakor beli dan. Deželni šolski svet je postopal po polnem pravilno, ko je najprej zaukazal mestnemu šolskemu svetu, da poizve o številu nemških za šolo godnih in o številu šolo obiskujočih otrok. Stavil je mestnemu šolskemu svetu dne 16. junija petero vprašanj ter ga z dopisom 12. jul. v

ga bodo tako na glas klicali, da se bode prav gotovo in prav do dobrega zbudil predno bode kosilo na mizi. Kolikor pa se ne more zdaj pri spanji, kar se je zamudilo, vtegniti, se bode uže po dnevi na kak način.

Otroci, ki so zapuščeni v revni hišici sami prenočili, so bili zjutraj veseli in dobre volje. Ob pravem času se je zbudil starejši, opravil je kozo in jo je izpusil iz hleva, ko je zatrobil kozar na rog doli in sredi vasi. Ko je živina odšla na pašo, je vzel Matija svojega brata Tončka in šel je z njim k sosedu Govedarju, in dobili so vsi trije otroci tukaj kosilo, mati so jim ga že pripravili. Ker je moral oče otrok zaslužiti, da so imeli kaj živeti, je prosil sosedinje, naj ona pazi na njegovo družino, naj skuha otrokom zjutraj in v poldan, zvečer pa naj se opravi s kruhom in mlekom. Rada je storila dobra žena, kar je mogla, za zapuščence, ki so bili brez matere, ker smilili so se ji in postregla jim je, kolikor je bilo mogoče, čeravno je imela sama mlado družino, in sicer čvetero otrok. Mali Tonček se je tako privadil nove matere, da se je večkrat jokal, ko je moral zvečer od nje in domu spat. Lastnega očeta ni tako poznal, kakor tujo mater, ker oče je moral biti vedno

Listek.

Trije bratje.

Spisal M. Tonejec-Samostal.
(Dalje.)

Bili so to fantje, ki so šli iz domače v druge vasi vsak po svojih potih. Zalednikov pes, sicer prav nemirna žival po noči, se ni dosti brigal za fante pod orehom konec vasi, ker poznal je uže domače ponočnjake, še le ko so odšli je jel lajati, toda skoro je zopet utihnil. Svojo dolžnost je spomnil, da je za-
renčal in nekoliko pogledal okrog hiše, ko je slišal kake stopinje. Ali stari dlaki je bilo nekako vse znano, kaj se po noči godi, imel je dober nos in je precej vedel, da se ni bati nevarnosti, če je tudi kedo pritpal po tiho pod omreženo okno na vrt na to stran. Uže po hoji je poznal stari Koder človeka, ki je bil vzrok, da so se mati tolikokrat jezili in hudovali, ker jim je nekedo zelnote glave pohodil v zelniku za hišo, spomladni čas pa solato, ko je jela najlepše rasti. Če je Koder tudi nekoliko zagrčal, vendar je zopet precej brezskrbno položil glavo na predne noge, ko

je čul glas: „Koder! le tiho bodi, le tiho, saj si priden. Koder, priden, priden!“ Bilo je tudi bolj pametno, da je bila tiho pesja dlaka, vsaj ni nikomur sitnosti napravljala in ne ljudi budila, kateri so radi spali, vsaj nevarnosti ni bilo, ker čulo je več oči, kot samo Kodrove.

Počili so trudni vaščanje in okrepčalo jih je dobrodejno spanje, da so mogli zjutraj zopet na delo. Toda nekateri še niso zatisnili oči, ko so se jeli petelini oglašati. To so bili tisti, ki so se pod orehom zbirali zvečer in šli potem vsak po svojih potih. Predno so se prve vežne duri v vasi odprle so pač jeli prihajati ponočnjaki vsak posamezen in po tiho. Uže se je na obnebbi dobro moglo razložiti, katera je jutranja, katera zahodna stran, ko je prišel zadnji v vas. Rahlo je škornje izzul in precej je zginil izpod prostega neba ter se zaryl na hlevu v seno, kjer mu je bil le kratek čas še za počitek. Zato je pa toliko bolje in toliko bolj trdo spal tako, da so ga morali zjutraj mati večkrat priti klicati, ker se ni mogel precej zbuditi. Če so mu rekli, da naj vstane, je zaspano odgovoril, da uže vstaja, toda spal je še naprej; in zakaj bi ne? saj ga bodo mati radi prišli še klicati, in

novič pozval, da ima dotične date izročiti sigurno do 18. jul. t. l. Na podlagi teh statističnih dat in oziraje se na postavne določbe je tedaj imel razsoditi deželni šolski svet, ali je potreba nemške ljudske šole v Ljubljani dokazana ter v katerem obsegu se ima izvršiti njena ustanovitve. Do tedaj pa, — in tudi to je bilo naravno povedano v dotičnih odlokih — se ničesar ne more spremeniti glede uprave ljubljanskih učilnic. Dokler se bistveni, od ministerstva zapovedani pogoji preuredbe ne spolni, obdrži učni črtež z leta 1879 svojo pravokretnost, kajti v vsakem dobro urejenem organizmu se odpravi stari red stoprav tedaj, kadar se je vse priredilo, da se upeljejo nove norme.

Le ubogih petero vprašanj tedaj, le mrvico statističnih dat od mestnega šolskega sveta, — in pričenši s 15. septembrom 1884 bi se na vseh dosedanjih mestnih šolah uvedla slovenščina kot izključni učni jezik. Nejevolja se nas polasti, ako pomislimo, da je minulo več nego tri mesece in da do tega trenutka pri deželnem šolskem svetu niti sledu ni teh tako važnih in pomenljivih statističnih podatkov! Nečemo iskati ostrih izrazov, da bi grajali to čudovito indolentnost, — prepuščamo to nevhvalno delo „Slovenčevemu“ sotrudniku, kateri se je ravnokar s toliko srditostjo bil zakadil v deželno šolsko oblastvo, da si je ta urad, kot celota in po posameznih svojih členih, natančno bil spolnoval vse dolžnosti svojega dostojanstva. „Slovenčevemu“ pedagogu se bode karakteristika baje lažje posrečila!

Toda, — oglašil se bode nejevoljen čitatelj, — kaj pa je storil šolski odsek v mestnem zastopu, poklicani varuh narodne odgoje, sestavljen iz same elite „Narod“-ovih in „Slovanovih“ pristašev? On vsaj se je trudil in prizadeval, da bi ljubljanskemu zarodu, „nadi naše bodočnosti“ preskrbel čisto slovenske učilnice! „Neprestrašeni borilci...“ — pst! dragi čitatelj, črevlje z nog in mirno, tiho po prstih! Phrygično pokrivalo „neskončnega“ rodoljubja je vendar le za nedeljsko parado, in bolje se počiva pod navadno filistersko ponočno čepico. Tako tudi mestni šolski odsek — spavaj mirno, spavaj ter sladko sanjaj o konečni zmagi neupogljivega narodnjaštva!

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

Slavnostni dnevi na Predarelskem so končani, arelska železnica je otvorena. Lepa in važna za celo monarhijo je bila ta slavnost; trgovini naši odprla se je nova pot, katera bode gotovo mnogo pripomogla k boljšemu materijalnemu blagostanju širne naše carevine.

v gorah, kjer je drvaril in oglje kahal. To je bilo že dolgo časa njegovo delo, njegov zaslužek. Ko mu je žena umrla, so postale potrebe večji in tem bolj je bilo treba pridnemu biti, da je mogel samega sebe in družino preživiti. Najhuje je bilo to, ker ni mogel pri otrocih ostati, ker jih je moral same ali drugim ljudem prepustiti. Za dolgo časa to ne bode moglo biti, ker otroci morajo biti pri starših, toraj, ker nimajo več matere, pri očetu. In to ravno je bilo težavno, ker on zavolj dela ni mogel gore pustiti, otrok pa pri sebi imeti tudi ni mogel, ker bivali so tudi drugi drvarji z njim vred v kolibi. Ali predrugačiti se bode to vendar moralo. Te misli so ga večkrat trpinčile in mu spanje jemale po noči.

* * *

V saboto večer je bilo, ko so drvarji uže odšli proti domu, kopar pa je ostal sam pri kolibi. Vzel je pripravo in šel je počasi po v debelo in dolgo drevo vsekanih stopnicah na kopo. Negel je koš „braške“ sabo in jo stresel v kopo. Kmalo je dokončal delo; šel je potem na hribec nekoliko od kopašča, gledal je okrog sebe, ozrl se je zdaj na to, zdaj na ono stran

V štajarskem deželnem zboru vrše se pregovori o zjedinenju slovenskega in konservativnega kluba. Slovenski poslanci zaključili so, da bodo najprej kot gosti prisovstvovali razpravam kluba konservativnih poslancev. O zjedinenju obeh klubov se dogovarjanja še nadaljujejo.

Na Dunaji ovršil je krvnik zadno soboto svojo nalogo pri anarhistu Kammererju. Zločinec, kateri je hotel z ropom in ubojstvom reformirati človeško društvo, šel je hladnokrvno smrti v naročje. Zelo zanimivi so podatki, katere je objavil Kammerer v teku vojno-sodbene preiskave o organizaciji anarhistov. Anarhisti ne poznajo imen svojih sodrugov — previdnost, katera da jih čuva izdaje. Ta previdnost je pač karakteristična za zaupanje, katero imajo anarhisti o svojih somišljenikih.

V gališkem deželnem zboru stavlja se v zadnji seji grof Dzieduszycki predlog o reformi gališkega ljudskega solstva. Predlagatelj zahteva nov šolski zakon, kateri bi uredil notranjo organizacijo in učevni črtež ljudskih šol. Danes vrši se razprava o tem predmetu.

Skupni izid saborskih volitev na Hrvaškem je vendar ugodnejši, nego se je pričakovalo. Narodna stranka priborila si je 70 mandator; ker tudi virilisti glasujejo s to stranko, razpolaga na ta način z dvema tretjinama glasov. Starčevićeva stranka ima 24, neodvisna narodna stranka 13, a divjaki tri mandate. — Sabor sklican je zopet v 30. dan meseca septembra.

Tuje dežele.

Volitve za nemški državni zbor razpisane so za dan 28. oktobra. Stranke imajo torej še pet tednov časa za volilno agitacijo, kateri čas bodo gotovo dobro upotrebile. Posebno živahna je agitacija od strani središča, katero je postavilo svoje kandidate tudi v okrajih, kjer ima le malo pristašev.

Katoliški časopisi rimski objavljajo pismo nekdanjega jezuita patra Curcija, v katerem obsoja vse svoje spise, katere je papež označil kot protivne veri, morali in discipline.

Agitacija v severni Albaniji postaja zopet živahna. Ko so namreč albanska plemena zvedela, da namerava sultan dobrovoljno odstopiti njihov terrain Črni Gori, vzbudila se je stara strastna mržnja proti Črnogorcem. Albanci protestujejo proti temu, da bi njihovo zemljišče prišlo pod Črno Goro, a to bode v Carigradu zopet dalo povod, da se reguliranje meje, kakor je to določil berlinski kongres, zopet odloži *ad calendas graecas*.

Angleška zaključila je zopet pomnožiti ekspedicijo v Sudan za 3000 mož. General Wolseley namerava namreč ne samo osloboditi Kartum, nego tudi Suakin in Berber. Vsled tega zahteval je pomnoženje ekspedicijske čete, a

roke na križem zadaj na hrbtu. Dolg čas mu je bilo, ni bil rad sam tukaj gori, čeravno mu je sicer kraj ugajal, ali danes mu ni bilo vse povoljno.

„Ne ljubi se mi jesti, ne bom si večerje pripravljaj, rajši ga bom eno zažgal, pa saj se mi ga tudi posebno ne ljubi,“ govori kopar in gre nazaj proti kolibi. Višnjekast dim je šel iz kope in tako lepo naravnost vkvišku, nobenega vetra ni bilo ne od te, ne od druge strani. Mirno je bilo in tiho, kakor bi bilo vse izmrlo v naravi, v bližnji okolici, tako je nastalo, ko so odšli koparjevi tovarši z gore. Po dnevi, še pred dobro uro se je slišalo sekanje sekir v gozdu, pred odhodom in ko so odhajali so še zapeli, da se je razlegalo po smerečji, ali zdaj ni čuti glasu. Tudi žolna ne razbija, ne tolče več po suhih smerekah, ne išče več črvičev, škodljive živalice pod kožo bolnih dreves, poiskala si je uže prostora za prenočišče. Pivke ni slišati, ker ne preletuje se več iz enega roba v drugega, vsedla se je uže, kjer bode prenočila. Jastreb, ki se je vozil popoldne v kolobaru visoko v zraku in je zrl bistrim okom na zemljo, da bi zagledal kako miško ali kako kačo v travi ali ob robu na solnčni strani v kamenji, je

vojno ministerstvo odobrilo je brez ugovora njegov predlog.

Razne vesti.

— (Zlato v Rusiji.) Ruski listi poročajo, da se je v Rusiji v 1882. l. izkopal zlata za 57 milijonov rubljev. Rusija je jedna prvih držav, kar se tiče dobivanja zlata. Tako na pr. dobiva Avstrija zlata za komaj 50 milijonov, Amerika za 60 milijonov.

— (Tožba za odškodnino.) Daniel Connor v Novem Jorku tožil je lastnike parobroda, kateri se je v meseci aprilu potopil, za 10 000 dolarjev odškodnine, ker sta v valovih našla tudi njegova dva otroka smrt.

— (Vojske stanejo manj ko pitje.) Veliko stanejo evropske vojske in njih breme silno teži narodove moči; angleški in ameriški opazovalci celó trdijo, da nas bodo uničile. Pa kaj je ta teža proti oni, ki jo naklada pijanstvo! Belgijski zmernik E. Cauderlier je to dokazal. Belgijska vojska (1883) stane 44 650 000 frankov; žganja pa se popije trikrat toliko, za 140 000 000 frankov. Vsakovrstnih opojnih pijač se je uže leta 1881. desetkrat več pognalo po grlu. — Nemško velja njena strašna vojska 500 do 600 000 000 frankov. Ker se pa računa 13,7 litrov žganja in 86 litrov piva vsako leto na vsako glavo nemško, da to svoto 2 200 000 000 frankov, ki se izdado za opojila. Nemška nezmernost v pitju je znana. Belžan pravi: „Pije kakor Nemec.“ A zmagoviti labor gre vendar le Belžanom. Ko bi Belžani popili toliko žganja in piva kakor Nemci, izdali bi le 302 000 000 opojnine, ter bi jim ostajalo še 150 000 000. A Belžani si te jako pitne slave ne dajo jemati. — Vojni troškovnik Francoske kaže 600 do 700 000 000 frankov. Koliko da Francozi izdado za pijačo, se natanko ne more povedati, ker sami pridelajo mnogo vina in ga sami popijo. Soditi po onih izkazih, kolikor ga prodado, smemo reči, da so več ko trikrat bolj žejni kakor voje-močni. — Armada Britanije in njeno brodoge stane 33 000 000 funtov sterlingov. S to svoto gosposuže po vseh morjih sveta. Ti milijoni, s katerimi vzdržuje svojo moč in oblast po vseh delih in po vseh morjih, so le 1/4 onih svot, ki jih Britanska zapije. W. Hoyle je izračunal, da je l. 1882 John Bull v 35 000 000 stanovnikih zapil 126 251 359 funtov sterl. — Belžani in Angleži so si enaki v pitju; pri obeh pride 85 frankov vsako leto na vsako glavo. Toda Belžan dobi za 85 frankov veliko več tekočine ko Anglež, in torej Belžani možujejo, kajti angleški fiskus pobira 1/4, belgijski pa le 1/10: angleški dobi 740 000 000, belgijski 45 000 000. Ko bi se belgijska vlada ravnala po angleški, dobila bi mesto 45 celih 120 000 000. Po takem znosijo Belžani 75 000 000 v krmo, ter imajo trikrat toliko krčem ko Britanci, in na eno krmo pride 45 prebivalcev. Več se tedaj izdaja za radovoljno samoubojstvo ko za krvavo vojstvo! (Z—v.)

tudi dokončal svoje delo, ni ga videti več. Šoge, ki so se podile od prvega svita do poznega popoldne doli v bukovem šumovji ter kričale, posnemale in oponašale kolikor so slišale tujih glasov, da je bil vriš, kakor bi bilo vse dreve oživilo in jelo vpiti, tudi te so potihnile. Le še krekovt se je oglašil zadnjikrat, ko se je preletel iz ene smerke na drugo za prenočevanje bolj pripravno, zadržal se je oni kraj roba, ki je visel proti zahodu in več ni bilo čuti glasu. Kakor bi bilo vse izmrlo v gozdu, tako tiho je nastalo, ko je zašlo solnce, in ko ni bilo več videti rudečih žarkov ne na bližnjih gorah, ne na večernem obnebju. Sam je bil kopar, prav sam je ostal, ne žive duše ni bilo pri njem. Samota pa in tihota vzbudi človeku časi jako žalostne misli, naredi ga žalostnega, čeravno je v lepi naravi. Ima tu priliko človek premišljevat i to in ono, ker nobena stvar ga ne moti. Tako so šle tudi koparju različne misli po glavi; podile so se ena za drugo, toda bile so vse take, kakeršne rodi skrb, in katere same zopet rodijo skrbi, misli, ki so dostikrat vzrok, da človek vso noč ne zatisne očesa in zjutraj bolj truden vstane, kakor je zvečer spat šel. (Dalje prihodnjic.)

Domače stvari.

— (Imenovanja.) Deželni šolski svet kranjski je začasnega učitelja v Trnovem gosp. J. Dimnika imenoval stalnim učiteljem za tretje učiteljsko mesto na ljudski četverorazrednici v Postojini; začasnega učitelja v Kočevji gđc. Heleno Wenedikter stalno učiteljsko za drugo učiteljsko mesto na dvorazredni dekliški šoli v Kočevji; začasnega učitelja v Gorčaricah gosp. Ivana Poznika stalnim učiteljem na tej dvorazredni ljudski šoli in začasnega učitelja v Planini gosp. Antona Pogana stalnim učiteljem na tej enorazrednici.

— (Visoko c. kr. poljedelsko ministerstvo) je podelilo Ivanu Beletu iz Dob na Dolenjskem, za studije na c. kr. enologičnem in pomologičnem učilišču v Klosterneuburgu državno ustanovo v letnem znesku 300 gold.

— (Gospod deželni šolski nadzornik Rajmund Pirker t.) Danes zjutraj umrl je po daljšem in mučnem trpljenju g. Rajmund Pirker, c. kr. deželni šolski nadzornik. Pokojni je bil stoprav 56 let star ter je v svoji zadnji funkciji služboval od leta 1872. Kedor je imel priliko, opazovati rankega v njegovem službovanju, priznavati mu je moral vztrajno delavnost, živo zanimanje za razvoj njegovemu varstvu izročene šolstva ter globok čut za spolnivanje službenih dolžnostij. Bil je pravi vzgled delavnega, marljivega uradnika. Naj v miru počiva! — Pogreb njegov bode jutri ob polu 5. uri popoldne; sprevoz se bode pomikal od hiše št. 15 na Poljanah.

— (Slovensko gledališče.) V soboto in večeraj priredilo nam je dramatično društvo dva prijetna večera. Na oder spravilo je izvirno opero „Jamsko Ivanko“ in v nji prevzele so najboljše pevske moči uloge. Da se je pevski oddelek izvel s posebno preciznostjo, nam skoro omenjati ni treba, kajti znane so nam osebe uže od mnogih drugih nastopov. Kraljica tega večera pa je bila operna pevka gospa Emilija Gerbičeva, kateri so podarili častilci tudi šopek cvetic. V istini smo v zadregi, bi se li izrazili bolj pohvalno o nje ljubkem kretanju, nje igralski izvežbanosti, ali bi slavili bolj nje mило doneč čist glas, — občinstvo bilo je kar očarano, ko je „Ivanka“ (gospa Gerbičeva) pevajoč razodevala hrepenenje. Gospa Dragoila Odijova prevzela je ta večer iz posebne prijaznosti ulogo „Ljudmilo“ (mami Ivankina) ter se izkazala svoji ulozi po polnem zadostljivo, kakor nam je pač uže znana iz prejšnjih let. Gospod Kocelj „Maligradski vitez“ izvršil je, kakor vselej, vzorno svojo ulogo, isto tako je občinstvo mnogo odlikovalo z rokopleskanjem gg. Medéna „Kalskega viteza“ in Štamcarja „Bogomila“. Petje pevskega ljubljanske čitalnice bilo je, kakor vselej, kader nastopi, izborno. Občinstvo, bilo je izbrano in blizu da polno na vseh prostorih, pozivalo je omenjene osebe z rokopleskanjem večkrat na oder. V istini prav hvaležni moramo biti dramatičnemu društvu in igralcem za ta lep večer. Gledališče počastil je tudi visokorodni gospod deželni predsednik baron Winkler. Pogrešali smo pa, z žalostjo izpovedamo, pri predstavah marsikatero gospode, kateri bi se bili pač vendar le lahko udeležili, osebno, ker je bil čist dohodek predstave namenjen „Narodnemu domu.“

— (Včerašnja noč) je bila v našem mestu jako nemirna. Pretepev je bilo mnogo. V Lattermannovem drevoredu topli so se vojaki; nek podčastnik je bil tako težko poškodovan, da so ga odnesli v bolnico. Mezne policije zaporji so bili denašnja noč vsi napolnjeni in še danes je bilo zaradi ponočnega razgrajanja po policiji obsojenih pet oseb na daljši in krajši zapor.

— (Zgubil je) gosp. Ernest Spacek srebrni medaljon s podobami dveh otrok ter želi, da ga oni, kateri ga je našel, izroči mestni policiji.

— (Ukraden) je bil zadnje dni v Dolgi ulici zlat prstan, vreden 8 gld. Tatvine je sumnjiva 30 let stara ženska iz Litije, katero sedaj policija išče.

— (Pretep) se je vršil večeraj med velikanskim škandalom v „Zvezdi“. Provročila sta ga trgovca F. O. in mesar F. Š., kajti pretepala sta mizarja K. in ga krvavo ranila na glavi. Trgovca F. O. se bode zaradi surovega obnašanja imel zagovarjati zaradi žaljenja straže.

— (Tatu) Janeza Rozmana prišla je večeraj na kolodvoru južne železnice policija. Imel je pri sebi 5 gld. denarjev, lepo srebrno uro, patrone za revolver in več drugih rečij. Pri policiji je izpovedal Rozman, da je ukradl zemljišnemu posestniku Andreju Sajovicu v Olševku 34 gld. denarja in za te novce nakupil raznovrstne reči, katere so našli pri njem. Policija ga je izročila deželni sodnji.

— (Iz pred porotnega sodišča.) V soboto je bila zatožena uže priletna Marijana Rojina hudodelstva požiga, ker je zažgala v Gorenji Šiški poslopje. Zatožena je tajila in porotniki so z 10 proti 2 glasoma zanikali nje krivdo, in bila je zatožena oproščena. — Danes je bil zatožen Jurij Jeras hudodelstva uboja; obravnava pa se je preložila, da se zaslišijo še druge priče.

— (Vzdržljiva priča.) Pri današnji obravnavi proti Juriju Jerasu zaradi hudodelstva uboja imel se je tudi zaslišati kot priča Miha Traun, hlapec v Srednjih Gamelnjih. A ta ni hotela ničesar izpovedati, na kar je državnega pravdnštva zastopnik g. Pajk predlagal, naj se odvede priča v zapor, čemur je sodišče tudi pritrdilo.

— (Umrl) je c. kr. beležnik v Brezicah gospod Karol Sirk dne 15. t. m. po daljšem bolehanju v 45. letu svoje dobe.

— (Nepredvidnost.) Iz Rakovnika se nam poroča: Posestnikov sin Janez Golar iz Dolenje Senice vozil je dne 17. t. m. po okrajni cesti mimo gostilnice Marije Knifčeve ter pustil konja stati na cesti brez nadzorstva. Lačno to kljuse pa si je hotelo zdaj, ko ni bilo gospodarja, privoščiti kaj boljšega; v vrtu rastla je kaj lepa trava. Kljuse podá se, pasoč se, v vrt; tu pa je bil vodnjak, zadelan z deskami; kljuse pripase se tu mimo, stopa čez deske nad vodnjakom, deske se uderó, kljuse izgine v globini ter si razbije poželjive svoje kosti. Nepredvidni Janez Golar ima škode okolo 60 gld.

— (Surovost.) Poroča se nam iz Vizmarij: Dne 15. t. m. delal je tu blizu svoje hiše na travniku kolár Fran P., nič ni hudega slutil. Nenadno pa pridirjata proti njemu črevljar Anton in njegov sin Janez Č. ter ga neusmiljeno obdelujeta s sekuro ter mu prizadeneta več ran. Kolár zgrudil se je nezavesten pod udarci na tla; prenesti so ga morali v hišo njegovo, kjer zdaj leži in trpi hude bolečine.

— (Gospod Božidar Raič,) državni poslanec, daroval je kmetskim občinam ptujskim in ptujski čitalnici za „Narodni dom“ znesek 200 goldinarjev.

— (Klub slovenskih poslancev v štajerskem deželnem zboru) izvolil je načelnikom gosp. dr. Dominkuša, njega namestnikom gosp. dr. Radeja in zapisnikarjem gospoda dr. Šuca.

— (V prospek trgovine s sadjem) je osrednji odbor štajerske kmetijske družbe izposloval od vodstva železnice, da se od dne 15. t. m. na vsaki postaji južne železnice vzprejemajo direktne pošiljke v severno Nemčijo ter da se vozarina po izdatno znižani tarifi preračuni.

Iz deželnega zbora.

III. seja.

V Ljubljani, 19. septembra.

(Konec.)

Poslanec Obreza poroča o § 1. deželno-odborovega poročila: „Sklenjene postavbe“ in predlaga, da se isti po polnem odobri, čemur zbor pritrdi.

Poslanec Klun poroča o § 8. poročila deželnega odbora, kateri zadeva šolstvo. Govornik pravi, da je deželni zbor uže lansko leto sklenil, da se naroči deželnemu odboru, naj se obrne na deželni šolski svet s prošnjo, da se uvede pouk grščine na srednjih šolah na Kranjskem v slovenskem jeziku. Deželni odbor je to storil na korist domačega šolstva, kajti brezdujno je, da bode slovenski pouk v grškem jeziku le na korist slovenski mladini, kakor tu kaže, da je pouk latinščine v slovenskem jeziku bil na veliko korist slovenske mladeži. Učenci so se zadnji čas na ljubljanski gimnaziji zelo pomnožili.

Letos, kakor poročajo časniki, vpisalo se jih je 800, med temi v prvi razred 202, od teh pa

le 35 v nemški oddelek, kar pač očitno kaže, kako potrebna je druga slovenska gimnazija. Pri teh okoliščinah je treba, da deželni zbor skrbi, da so potrebne slovenske knjige pripravljene in da ne poidejo Žepičeve slovenske latinske vaje, katere bode itak treba prenoviti, ker se je uvedla nova latinska slovnica. Govornik misli, da bode deželni odbor izdavanje potrebnih knjig najboljše pospeševal, ako dá založniku nekoliko podpore, kajti deželni odbor se ne more pečati z zalaganjem knjig. Poročevalec tedaj predlaga: 1.) Deželnemu odboru se naroči, da se obrne do višje šolske oblasti s prošnjo, naj se uvede pouk grščine v slovenskem jeziku; 2.) za izdajo grško-slovenske slovnice, za slovensko-latinske in za slovensko-grške vaje dovoli se deželnemu odboru kredita 1000 gld.; 3.) izplačilo 500 gld. knjigarni Kleinmayrjevi in Bambergovi za izdavanje knjig se odobri.

Posl. Deschmann se protivi temu predlogu in misli, naj bi to zadevo preudarjal prej še finančni odsek. Kar se tiče izdatkov za srednje šole, nima skrbeti po postavi za nje dežela, ampak država, isto tako za potrebne knjige.

Pri glasovanju obveljajo predlogi odseka.

Posl. Robič poroča o deželno-odborovem poročilu o točkah „Osebnosti in splošne zadeve“, katere se brez razgovora odobri.

Alojziji Drnovšekovi odpišejo se troški v blaznici za njenega moža v znesku 622 gld. 28 kr.; prošnja učiteljske udove Alojzije Malenšek se ne usliši, Mariji Tekavčič pa dovoli podpora proti temu, da prinese ubožni list; dijaškemu podpor-nemu društvu v Rudolfovem dovoli se 50 gld. podpore; društvu za oskrbovanje bolnih dijakov na vseučilišču na Dunaji dovoli se 50 gld. podpore; prošnja podpornega društva rudarskih akademikov v Ljubnem se ne usliši.

Poslanec Šuklje poroča o računskem sklepu normalno-šolskega zaklada za l. 1883 in nasvetuje, da se odobri.

Poslanec Kersnik je pri tej priliki k točki „A. Pravi dohodki“ omenil, kako krivično so se v zadnjem letu izterjevale one izza leta 1873 do 1875 zaostale šolnine, katere se po davkarskih uradih niso repartirale na direktni davek šolskih občin, ki niso kongruentne s katastralnimi občinami, nego kar na direktni davek onih katastralnih občin, po katerih so se dotične šole imenoval. Govornik želi pojasniti, kdo je izumil to drastično sredstvo pobirati zaostaline, katero je vsekako — če tudi koristno in vspešno, — vendar le krivično. Nemóžno je, da bi se posamezni davkoplačevalec, kateri vendar ne pogleda vselej, kako se mu je zaračunal vplačani znesek — pritoževal — torej je treba, da oblasti gledajo, da se ne ukrene kaj krivičnega.

Poslanec dr. Vošnjak brani postopanje dež. odbora. Res je hudo za posameznika plačati zaostanke, posebno tedaj, ako se je še le kasneje naselil v dotični občini, a izjem ne gre delati v takem slučaju.

Poročevalec Šuklje pravi, da se mu zdi, da g. predgovornik ni dobro razumil g. poslance Kersnika. Kakor se poročevalcu zdi, se ni Kersnik pritoževal zaradi tega, ker se imajo povrniti ti zaostanki, temveč da je le govoril proti temu, da se izterjava zaostanek ne od šolskih marveč od katastralnih občin. Poročevalec pravi, da ne vé, ali se je to v istini dogodilo, ali odobravati tega nikakor ne more, kajti kdo je imel pod l. 1875 skrb za vzdrževanje šol? Šolske občine in zakon z dne 29. aprila 1873. l. § 45. podelila je tudi šolskim občinam pravico, pobirati priklade v to svrhu; tedaj meni, da so v tem slučaju le šolske občine dolžne, vrniti te zaostanke. In če se pogleda v ravno isto letno poročilo, katero je navajal dr. Vošnjak, vidi se, da se tam izrečno govori o šolskih občinah in ravno tam stoji veliko število občin, zlasti kameniškega in kočevskega okraja, katere svoji starih dolgov niso plačale. Takih šolskih občin da je dolga vrsta v omenjenem poročilu in pri vsaki teh občin navedena je priklada, katere se ji je naložila. Tedaj je po polnem utemeljeno, kar je naglašal g. Kersnik.

Potem se računski sklep normalno-šolskega zaklada odobri, isto tako računski sklepi ustanovnih zakladov.

Posl. Luckmann poroča v imenu finančnega odseka o § 7 poročila deželnega odbora in stavi naslednje predloge:

1.) Aktivni zaostanki, kateri so o času računskega sklepa dvojnji, naj se odpišejo in knjigovodstvo naj jih ima v posebni evidenci, da se isti, ako se razmere dolžnikov spremenijo, izterjajo.

2.) Za zmanjšanje stanja premoženja se imajo vsako leto odpisati 4% pri imobilijah in 15% pri inventarjih, katero zmanjšanje vrednosti se ima v proračunu vstaviti med potrebščino in se ima odtegniti od premoženja.

3.) Deželni odboru se dovoli, da ustanovi dve novi definitivni mesti za paznike družega razreda.

4.) Deželni odboru se dovoli, da stanovanje v zavodu prepusti novo imenovanemu kontrolorju Albinu Peternelu.

Se odobri.

Posl. Luckmann poroča o proračunu posilne delavnice za l. 1885. Skupne potrebsčine iznašajo 62298 gld. 74³/₄ kr.; pokritje iznaša 56236 gld.; tedaj je primanjkljaja 7062 gld. 74³/₄ kr., kateri se pokrije iz deželnega zaklada. (Odobreno.)

Posl. Svetec poroča v imenu upravnega odseka o § 5. deželnega odbora in o predlogih deželnega odbora glede odobrenja različnih občinskih prikladi, katerim vsem predlogom deželni zbor pripridi; vzprejme pa tudi posl. Svetca predlog, naj se sl. c. kr. deželna vlada naprosi, da po c. kr. okrajnih glavarstvih deluje na to, da si občini ne nalagajo čez mero doklad.

Uradna instrukcija deželne blagajnice se spremeni tako, da se prostori po služabniku odpró jedno uro prej, predno se začne uradne ure. O volitvi šolskega odseka smo uže poročali.

Prihodnja seja je jutri, 23. t. m.

Telegrami „Ljubljanskemu Listu.“

Bruselj, 22. septembra. „Moniteur“ objavlja novi šolski zakon. Na voglih so nabiti županovi oglasi, v kateri prepoveduje javne pojave, zborovanja ter omenja, da so komunalne volitve, katere se bodo kmalu vršile, jedino postavno sredstvo, s katerimi naj se bojuje proti šolskemu zakonu.

Napolj, 22. septembra. V 24 urah do včeraj do 4. ure popoldne je 280 oseb obolelo in 116 oseb umrlo za kolero.

Inomost, 19. septembra. Med včerajšnjo bakljado poklical je cesar oba župana in predstojnika pevskemu društvu k sebi ter se jima globoko ginjen zahvalil za lojalne pojave.

Bregenc, 21. septembra. Ob 6. uri je bil dvorni obed za 62 oseb; udeležili so se ga iz Švice došli vojvoda parmski, ministerski predsednik, tajni svétniki, poslanci in dostojanstveniki raznih oblastev. Ob polu 9. uri se je cesar odpeljal po arlski železnici. Pri slovesu je obilo zbrana množica navdušeno pozdravljala vladarja.

Dunaj, 20. septembra. Anarhista Kammererja so danes v jutro obesili.

Zagreb, 21. septembra. Volitve so dovršene in po končnem rezultatu je dobila vladna stranka 70 poslancev, Starčevićjanci 24, nezavisna stranka 13 in 3 poslanci ne pripadajo nobeni stranki. Slednji glasujejo z vlado. Sabor se otvori v 30. dan septembra. — Ker ima vlada zase dve tretjini večine, se bode lahko preustrojil saborski red.

Zagreb, 21. septembra. Ker so se po noči dogajali izgredi Starčevićancev, zapovedal je župan, da se morajo hišne dveri zapreti ob 8. uri, gostilnice ob 11. uri in kavarne ob 12. uri ter prepovedal tudi vsako zbiranje.

Berolin, 20. septembra. Vsled cesarskega ukaza z dné 18. septembra se bodo volitve v državni zbor vršile v 28. dan oktobra.

Rim, 21. septembra. Včeraj je obolelo v kraljestvu 471 oseb in 199 umrlo za kolero, izmed teh so v mestu Napolji 303 osebe obbolele in 101 oseba umrla.

Napolj, 20. septembra. Od včeraj od 4. ure popoldne do danes do 4. ure popoldne je 320 oseb obolelo in 194 oseb umrlo.

London, 21. septembra. „Pall Mall Gazette“ poroča, da je vlada dobila brzojavko od Baringa, da mudir iz Dongole poroča, da

je Gordon dvakrat premagal vstajnike ter da se je obsedanje Kartuma v 30. dan avgusta prenehalo.

Telegrafično borzno poročilo

z dné 22. septembra.

	gld.
Jednotni drž. dolg v bankovcih	80.80
„ „ „ srebri	81.90
Zlata renta	104.60
5% avstr. renta	95.85
Delnice národne banke	850. —
Kreditne delnice	294.60
London 10 lir sterling	121.65
20 frankovec	9.68
Cekini c. kr.	5.78
100 drž. mark	59.65

Uradni glasnik

z dné 22. septembra.

Eks. javne dražbe: V Ljubljani veleposestvo (uknjiženo v deželnih deskah) grofice Liechtenbergove dné 10. novembra, 15. decembra leta 1884. in 12. januarja l. 1885. — V Novem Mestu zemljišče Fr. Gričarja iz Družinske Vasi dné 25. sept.

Tujci.

Dné 20. septembra.

Pri Maliči: Poppelbaum, fabrikant, in Tumeley, trgovec, z Dunaja. — Kronberger, lesni trgovec, iz Budimpešte. — Lochmer, profesor, s soprogo, iz Bakra. — Homma iz Gradca. — Walther, graščak, iz Celja. — Staré z rodbino iz Kamnika.

Pri Slonu: Breberin, potovalec, z Dunaja. — Appelman in Kramer, dijaka, iz Gradca. — Bukounig, kavarnar, iz Reke. — Du Fresne, c. kr. major, iz Gorice. — Kliman, Mayer in Pogatschnig, enoletni prostovoljci, iz Celovca. — Rupnik, zasebnik, iz Idrije. — Globočnik, c. kr. beležnik, iz Zatičine. — Češnik, trgovec, iz Knežaka. — Ružička, trgovec, iz Selovic.

Pri Bavarskem dvoru: Ruper, trgovec, iz Linca. — Pernat, dijak, iz Maribora. — Muri, lesotržec, z Jezera.

Pri Južnem kolodvoru: Permoser, posestnik, iz Maribora. — Bezjak, kovač, iz Mozirja. — Dula, posestnik, iz Stor. — Strel, orgljar, iz Gorenjskega. Pri Avstr. carji: Giraldi in Bratogna, namorščak, iz Reke. — Izirc, posestnik, iz Tržica.

Umrli so:

Dné 20. septembra. Anton Blaž, mestnega stražnika sin, 4 l., Poljanska cesta št. 47, jetika. — Rajmund Pirker, c. kr. dež. šolski nadzornik, 56 l., Poljanska cesta št. 15, za rakom v obistih in mehurji.

V civilni hólnici:

Dné 19. septembra. Barbara Traven, gostinja, 70 l., kron. črevesni katár.

Srečke

z dné 20. septembra.

Dunaj:	67	82	80	71	33.
Gradec:	64	65	85	71	18.

Tržne cene.

V Ljubljani 20. septembra: Hektoliter banaškepšnice velja 8 gld. 8 kr., domače 6 gld. 50 kr.; ječmen 4 gld. 39 kr.; reš 5 gld. 36 kr.; ajda 4 gld. 87 kr.; proso 5 gld. 3 kr.; turšica 5 gld. 20 kr.; oves 2 gld. 93 kr.; 100 kilogramov krompirja 2 gld. 50 kr.; leča hektol. po 8 gld. — kr., bob 8 gld., fižol 8 gld. 50 kr. — Goveja mast kilo po 96 kr., salo po 82 kr., špelj po 68 kr., prekajen po 74 kr., maslo (sirovo) 85 kr., jajce 2¹/₂ kr.; liter mleka 8 kr., kilo govejega mesa 64 kr., telečjega 60 kr., svinjina 68 kr., drobnisko po 30 kr. — Piške po 40 kr., golobi 17 kr.; 100 kilo sena 1 gld. 60 kr., slame 1 gld. 51 kr. Seženj trdih drv 7 gld. 50 kr.; mehkih 4 gld. 80 kr. — Vino, rudeče, 100 litrov (na skladišči) 24 gld., belo 20 gld.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mokrina v mm
20. sept.	7. zjutraj	737.60	+12.2	hzv.	megla	0.00
	2. pop.	736.10	+23.4	jzpd. sl.	js.	
	9. zvečer	737.12	+17.2	bzv.	»	
21. sept.	7. zjutraj	738.02	+14.4	jzpd. sl.	megla	0.00
	2. pop.	736.40	+22.3	»	js.	
	9. zvečer	736.20	+16.8	bzv.	»	

V našem založništvu je ravnokar izšlo:

Odkritje Amerike.

Predelal H. Majar.

Trije deli — 436 strani, 8*. Vsi trije zvezki v platno skupje vezani 1 gld. 60 kr., po pošti 10 kr. več; posamični zvezki pa po 60 kr., oziroma po pošti 65 kr.

O tej knjigi piše prvi naš leposlovni list „Ljubljanski Zvon“:

„Lep dar slovenski mladini. Vsak prijatelj naše mladine in književnosti naše bode za tegadelj hvaležen franciskanskemu patru Hrizogonu Majarju, da je lepo knjigo Campejevo priredil slovenski mladini. Te dni je prišla na svetlo v Ljubljani pri Bambergu in ves naslov jej je: „Odkritje Amerike.“ Predelal H. Majar. Poučno zabavna knjiga v treh delih o I. Kolumbu, II. Kortesu, III. Píсарu. Papir je, kakor se taki knjigi spodobi, močan, tisk lep, pravilen in razločen, vsa vnanja oblika prijetna in prikupljiva in tudi cena blizu 30 tiskovnih pol obsežni, trdno v platno vezani knjigi ne previsoka. Ako se ozremo po naši književnosti, pritegniti moramo, da razven Ciglar-Tomšičeve „Sreče v nesreči“ ne poznamo knjige, ki bi tako prijala mladim slovenskim bralcem, kakor Majarjevo „Odkritje Amerike.“ Preverjeni smo, da se ta lepa knjiga skoro udomači po slovenskih hišah in šolskih knjižnicah.“ (94) 2

Dobiva se pri

Ign. pl. Kleinmayr & Fed. Bambergu
v Ljubljani.

Knjigotržnica

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bambergova

Ljubljana

Kongresni trg štev. 2

priporoča svojo

popolno zalogo

vesh na tukajšnjih in vnanjih učilnicah, posebno na c. kr. višji gimnaziji, c. kr. višji realki in tukajšnji c. kr. možki in ženski učiteljski vadnici, zasebnih, ljudskih in meščanskih šolah upeljanih

šolskih knjig

v najnovejših izdajah, na pol ali trdo vezanih, po zelo nizkih cenah.

Zapisniki uvedenih učnih knjig oddajejo se brezplačno.